

VÄHÄ-KAHILUODON RANTA-ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN JA LAAJENNUKSEN LUONTOSelvitys

Turkka Korvenpää, 11.9.2019

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS.....	3
3. ARVOKKAAT LUONTOTYYPPIKOhteET	3
3.1 Niittulanpuhdin eteläpuolen suolaikku	5
4. LUONTOTYYPPIKUVIOT	5
5. LINNUSTO	6
6. LEPAKOT	8
7. MUUT UHANALAISET JA HARVINAiset LAJIT	8
8. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	8
9. LÄHTEET JA KIRJALLISUUS.....	9

Kannen kuva: Harvennettua mäntyvaltaista metsää luontotyyppikuviolla 1.

Pohjakartta ja ilmakeu: © Maanmittauslaitos 8/2019.

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä luontoselvityksen Taivassalossa Kahiluodon saarella sijaitsevalle Vähä-Kahiluodon ranta-asetakaavan muutos- ja laajennusalueelle. Selvitystä käytetään eräänä kaavatyön tausta-aineistona. Selvityksen laati FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja sen maastotyöt suoritettiin toukokuussa 2019.

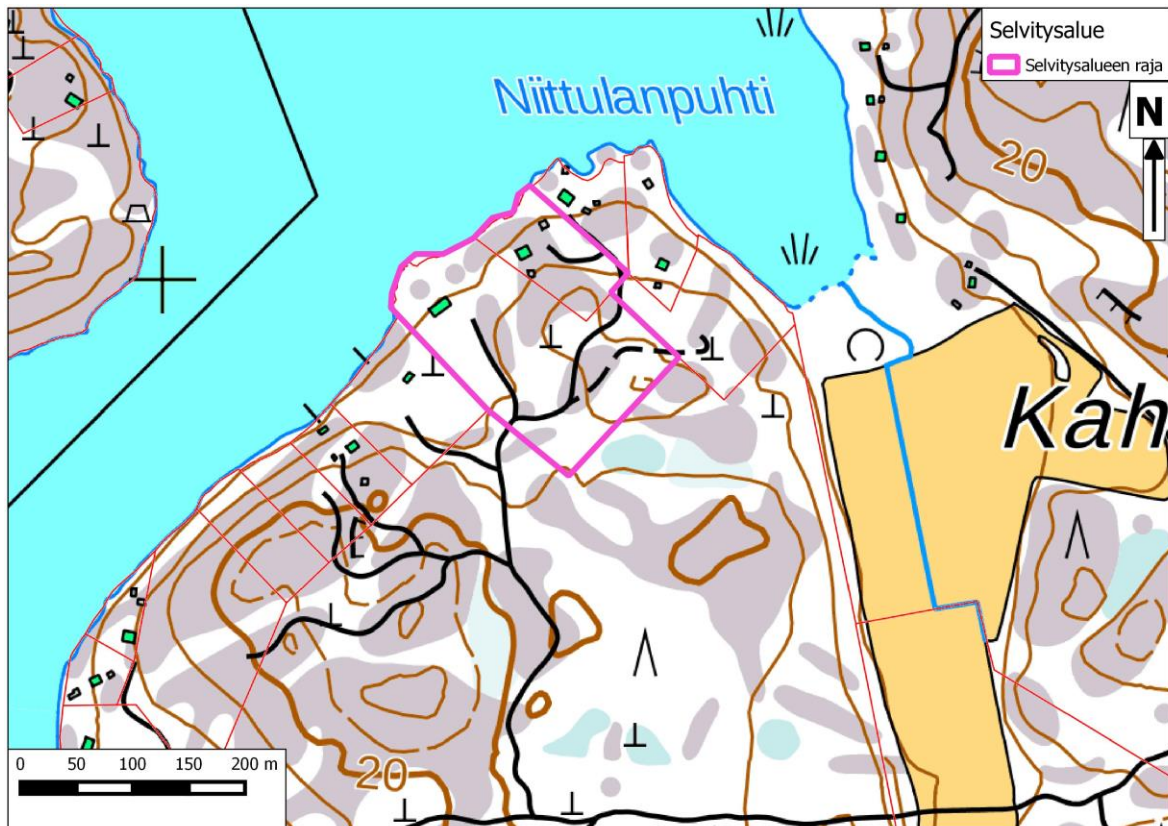
Ranta-asetakaava-alueelle suoritettiin seitsemän erillistä maastokäyntiä. Työn tarkoituksena oli kartoittaa alueen luontoarvoja, ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön. Työssä kartoitettiin mahdolliset luonnonsuojelulain 29 §:n suojelemat luontotyypit, luonnonsuojelulain 23 §:n mukaiset luonnonmuistomerkit, vesilain 2. luvun 11 §:n mukaiset suojeltavat pienvedet, metsälain 10 §:n tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt sekä uhanalaiset luontotyypit. Myös muut luonnonarvoiltaan merkittävät kohteet inventoitiin. Arvokkaiden luontotyyppikohteiden lisäksi etsittiin EU:n luontodirektiiviin sisältyviä lajeja sekä uhanalaisten, silmälläpidettävien ja harvinaisten eliölajien esiintymiä. Linnusto kartoitettiin kartoituslaskentamenetelmää tarkoituksenmukaisesti soveltamalla. Lepakkojen esiintymistä selvitettiin etsimällä niille soveltuvia talvehtimis- ja lisääntymispaikkoja ja päiväpiiloja sekä detektorihavainnoinnilla noudattaen Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen kartoitusohjeita (Suomen lepakotieteellinen yhdistys ry 2012). Lisäksi alue jaettiin kasvillisuudeltaan ja luonnonoloiltaan yhtenäisiin luontotyyppikuvioihin. Ennen maastotyötä hankittiin ote Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämästä uhanalaisten lajien esiintymätietokannasta (Hertta).

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee Taivassalossa Kahiluodon saaren länsiosassa kiinteistöillä 833-417-1-131 ja 833-417-1-132 (Kartat 1-2). Kaava-alue on hoidettua havupuuvältaista talousmetsää, jossa on pienialaisia matalia ja karuja kallioita. Kummallekin kiinteistölle rakennetuille kesämökeille johtaa kapea soratie. Nykyään jo paljolti rakennetut ja kesämökkien pihoina käytetyt rannat ovat kivikkoisia ja kallioisia. Metsä ulottuu lähelle rantaa.

3. ARVOKKAAT LUONTOTYYPPIKOhteet

Varsinaisella kaava-alueella ei ole arvokkaita luontotyyppikohteita. Sen sijaan aivan kaava-alueen läheisyydessä sijaitsee metsälain tarkoittaman erityisen tärkeän elinympäristön määritelmän täyttävä pieni puuton nevalaikku, joka esitellään alla.

Kartta 1. Selvitysalue maastokartalla.

Kartta 2. Selvitysalue ilmakuvalla.

3.1 Niittulanpuhdin eteläpuolen suolaikku

Heti kaava-alueen kaakkoispuolella lähes kaava-alueen rajalla sijaitsee pieni, puuton suolaikku, joka on säilynyt ojittamattomana (Kuva 1). Laikun itäpäässä erottuu vanha ajoura, joka ei kuitenkaan ole olennaisesti vaikuttanut suohon. Tämän melko edustavan ruohoisen pikkunevan kasvistoon kuuluvat runsaiden terttualven ja isokarpalon lisäksi mm. raate, tupasvilla, jokapaikansara, luhtasara, kurjenjalka, järvikorte, harmaasara, luhtavilla, joushivihvilä ja rämeisten reunojen suopursu.

Maankäyttösuositus: Kohde täyttää metsälain erityisen tärkeän elinympäristön määritelmän ja on paikallisesti arvokas. Kyseessä on myös uhanalainen luontotyyppi. Suon välitön lähiympäristö tulee jättää rakentamatta, jotta suon vesitalous säilyy. Suositeltava rakentamattomaksi jätettävä suojavyöhyke - siltä osin kuin se sijoittuu kaava-alueelle - on merkitty karttaan 3.

Kuva 1. Niittulanpuhdin eteläpuolen suolaikku on ruohoista nevaa.

4. LUONTOTYYPPIKUVIOT

Selvitysalue jaettiin luontotyyppikartoituksessa kahteen luontotyyppikuvioon. Kuvioinnissa hyödynnettiin apuna ilmakuvia, joiden avulla maastossa piirrettyjä kuviorajoja voitiin tarkentaa. Luontotyyppejä ja kasvillisuutta havainnoitiin jo linnustokartoituksen yhteydessä, mutta varsinainen luontotyyppikartoitus tehtiin 16.8.2019. Luontotyyppikuvioiden rajaukset kuvionumerointineen esitetään kartassa 3.

Kuvio 1. Enimmäkseen melko harva tuoreen kankaan mäntyvaltainen metsä, jossa kasvaa myös jonkin verran kuusta (kannen kuva). Puuston iässä on hieman vaihtelua ja vanhimmat männyt ovat kilpikaarnaisia. Metsätyyppi on pääasiassa tuoretta kangasta, mutta kuvioon sisältyvien karujen ja osin hyvin vähäpuustoisten kallioiden vierustoilla

esiintyy kuivahkoa kangasta. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti mustikkaa ja puolukkaa, joiden ohella kasvistoon kuuluvat mm. metsälauha, kanerva, sananjalka, oravanmarja, kevätpiippo, metsätähti ja vanamo. Kesämökkien reunasta löytyi pieni kasvusto viime vuosikymmeninä voimakkaasti vähentyntä jäkkiä.

Kuvio 2. Kosteaa, ei varsinaisesti soistunut, tuore kangasmetsä, jonka nuorehkoa mäntyvaltaista puustoa on harvennettu voimakkaasti (Kuva 2). Kuviolla kasvaa myös kuusta sekä yksi kookas raita. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti metsäkortetta ja mustikkaa, joiden lisäksi kasvistoon lukeutuvat mm. metsäimarre, vanamo, sananjalka ja metsätähti. Maastossa on ajoura.

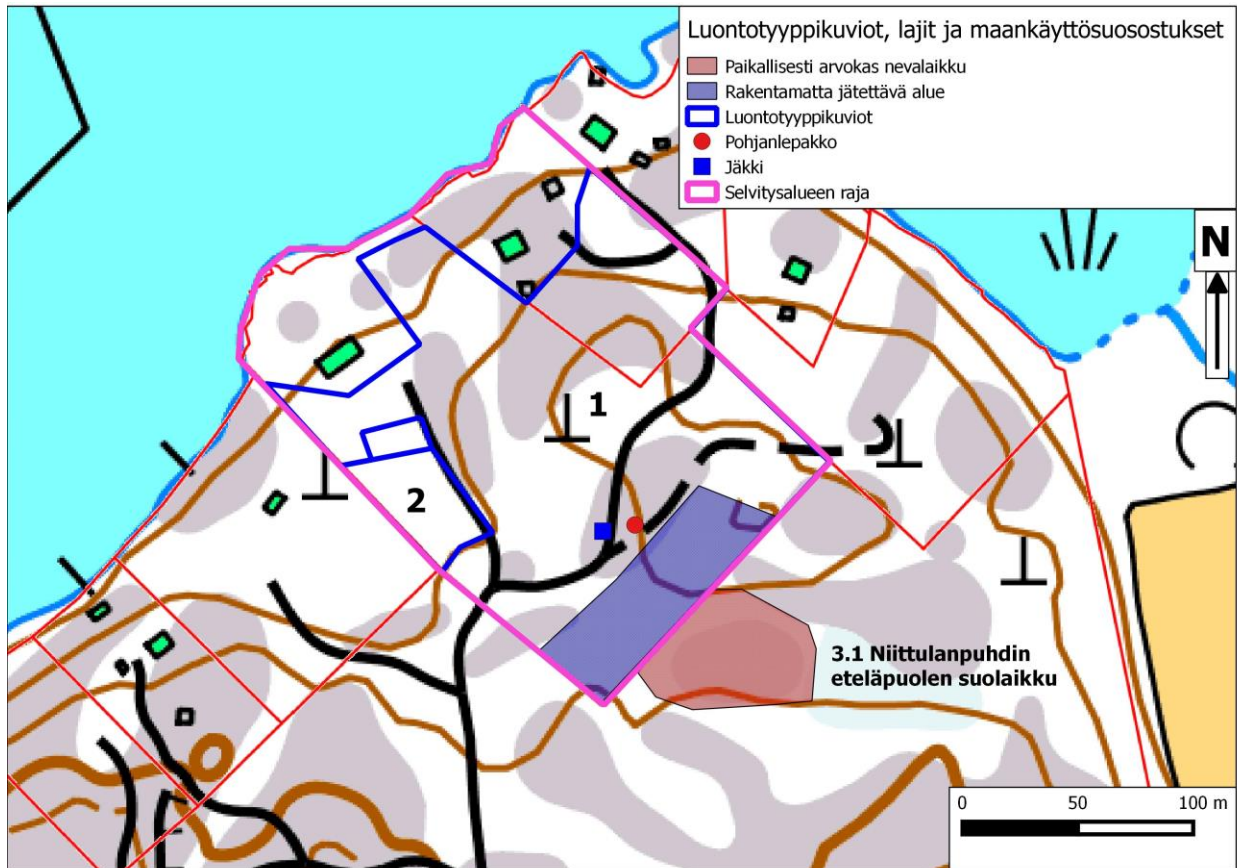
Kuva 2. Kosteapohjaista tuoretta kangasmetsää luontotyyppikuviolla 2.

5. LINNUSTO

Kaava-alueen linnusto kartoitettiin kolmena aamuna klo 9-11.30 välisenä aikana. Kartoituspäivät olivat 29.5., 4.6. ja 14.6. Sää oli kaikilla kartoituskerroilla tyyni tai enintään heikkotuulinen. Pilvisyys vaihteli toukokuun puolipilvisestä kesäkuun kartoituskertojen täysin pilviseen. Toisella kartoituskerralla satoi hyvin heikosti. Lämpötila vaihteli +15 °C molemmin puolin. Olosuhteet olivat siten havainnoinnille suotuisat, sillä toisen kartoituskerran heikko sadekaani ei tuntunut vaikuttavan lintujen lauluaktiivisuuteen.

Kartoitusmenetelmänä käytettiin kartoituslaskentaa (Koskimies & Väisänen 1988), jonka mukaisesti kaava-alue käveltiin niin tiheään läpi, että kaikki laulavat linnut voitiin havaita. Tavallisten lajien tarkkoja havaintopaikkoja ei kuitenkaan merkitty kartalle vaan niistä kirjattiin muistiin ainoastaan lajin esiintyminen kaava-alueella sekä tieto siitä, vaikuttaako se pesivän alueella tai sen lähiympäristössä. Kaikkien uhanalaisten, silmälläpidettävien, EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvien sekä harvinaisten tai

muuten huomionarvoisten lintujen havaintopaikat merkittiin sen sijaan kartalle. Samalla kirjattiin tieto havainnon tyypistä (laulava koiras, varoiteleva yksilö, pari, ruokaileva lintu). Myös paikalliset ruokailevat linnut, joiden pesintä ei sopivien habitaattien puutteessa ole selvitysalueella mahdollista, merkittiin muistiin, mutta korkealla ylilentävät linnut jätettiin huomiotta.

Kartta 3. Luontotyytit, lajihavainnot ja maankäyttösuositukset.

Kartoituksissa havaittiin yhteensä 13 lintulajia, jotka pesivät joko varmasti tai todennäköisesti kaava-alueella tai sen lähistöllä. Nämä ovat harmaasieppo, keltasirkku, kirjosiieppo, käpytikka, laulurastas, metsäkirvinen, mustarastas, pajulintu, peippo, punakylkirastas, sepelkyhky, sinitäinen ja vihervarpunen. Lisäksi rannalla nähtiin telkkäkoiras ja isokoskeloita.

Kaava-alueen linnusto koostuu yleisistä lounaissuomalaisista metsälinnuista. Pääosin rakennetuilla, kallioisilla ja kivisillä, rannoilla ei myöskään pesi erityistä linnustoa. Silmälläpidettäväksi luokiteltu isokoskelo pesii varmaankin jossakin lähistöllä, mutta ei todennäköisesti itse kaava-alueella. Linnuston perusteella ei ole tarpeen esittää maankäyttösuosituksia.

6. LEPAKOT

Lepakkokartoitus jakaantui kahteen osaan: detektorihavainnointiin ja lepakoille sopivien päiväpiilojen ja talvehtimispaikkojen etsintään. Rakennuksia ei kuitenkaan tutkittu.

Lepakkoja havainnointiin detektorilla kolmena yönä (24.-25.6. 30.-31.7. ja 4.-5.9.2019). Sää oli lähes tyyni kesä- ja syyskuun havainnointikerroilla, ja heinäkuussa tuuli oli heikkoa-kohtalaista. Pilvisyys oli kaikkina öinä vähäistä ja lämpötila +10 °C - +13 °C. Olosuhteet olivat siten havainnoinnille suotuisat. Havainnointi suoritettiin kävelemällä kattavasti eri puolilla kaava-aluetta havaintoja tehden ja merkitsemällä kaikkien havaittujen lepakkojen laji ja havaintopaikka muistiin. Lepakoille sopivia päiväpiiloja ja talvehtimispaikkoja kuten kolopuita, linnunpönttöjä, jyrkänteiden onkaloita ja maakellareita etsittiin muun maastotyön yhteydessä.

Detektorihavainnoinnissa tavattiin vain yksi pohjanlepakko (Kartta 3) kesäkuun käynnillä. Lepakoilla sopivia talvehtimispaikkoja tai päiväpiiloja ei löytynyt. Rakennuksia ei kuitenkaan tarkastettu.

Yhteenvedona voi todeta, että kaava-alueella ei ole lepakoille erityistä merkitystä, vaikka siellä ruokailee ainakin pohjanlepakkoja. Yksilömäärä vaikuttaa kuitenkin tehtyjen havaintojen perusteella alhaiselta. Lepakoiden esiintymiseen pohjautuvia maankäyttösuosituksia ei ole tarpeen esittää.

7. MUUT UHANALAISET JA HARVINAISET LAJIT

Kaava-alueelta tai sen lähiympäristöstä ei ole talletettu havaintoja uhanalaisten lajien Hertta -esiintymätietokantaan. Tässäkään työssä ei havaittu uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lajeja aiemmin mainittua isokoskeloa lukuun ottamatta. Rannat eivät sovellu viitasammakon kutupaikoiksi eikä sopivia kutupaikkoja ole myöskään maa-alueella. Metsät sopivat varsin huonosti liito-oravalle harvuutensa ja vähäisen lehtipuustonsa vuoksi.

8. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Varsinaisella kaava-alueella ei ole maankäytössä huomioitavia luontoarvoja. Sen sijaan aivan kaava-alueen rajan kaakkoispuolella sijaitsee paikallisesti arvokas, metsälakikohteen määritelmän täyttävä avosuolaikku, joka edustaa myös uhanalaista luontotyyppiä. Kaava-alueen puolella suon läheisyydessä tapahtuva maankäyttö saattaa muuttaa suon vesitaloutta. Tämän vuoksi suon lähellä sijaitseva kaava-alueen eteläisin kärki tulee jättää rakentamatta.

9. LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988. Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2.uusittu painos. Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki. 143 s.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.
- Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta A: 21.05.1992.
- Neuvoston direktiivi 79/409/ETY luonnonvaraisten lintujen suojelusta A:02.04.1979.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittely. Suomen ympäristö 1/2017. Ympäristöministeriö. S. 1-278.
- Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskuksen monisteita 188. Suomen ympäristökeskus. 128 s.
- Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry 2012. Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositukset lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. (<https://drive.google.com/file/d/1xHsaGs8Y2HUXGugXYqXrSOAE01AzAC3S/view>).